

საქართველოს საბაზრო ენერგეტიკულ ურთიერთობათა პროცესების განვითარება

დღევანდელ საქართველოს, როგორც საერთაშორისო სამართლის სუბიექტსა და სუვერენულ სახელმწიფოს, თავისი გეოპოლიტიკური მდებარეობის გამო, კვლავ ეძლევა ეფექტური შანსი აქტიურად ჩაერთოს თანამედროვე მსოფლიო ეკონომიკურ სივრცეში, ჩაერთოს დღევანდელი ურთიერთობებით, მაშტაბებითა და პოტენციური შესაძლებლობებით, ეროვნული თვითმყოფადობისა და თვითდამკვიდრების მაქსიმალური შენარჩუნებით, და ამით ჯერ ერთი, თავისი, თუნდაც მცირედი წვლილი შეიტანოს სახელმწიფოთა ეკონომიკური ურთიერთობების ამჟამად მიმდინარე რთული პროცესების განვითარებაში, და მეორეც, მიადწიოს თავის ეკონომიკურ წინსვლასა და ხალხთა ცხოვრების დონის მნიშვნელოვან ამაღლებას.

ქვეყნის საიმედო ენერგოუზრუნველყოფის და, მაშასადამე, ენერგეტიკული უსაფრთხოების საქმეში დიდი როლი ეკუთვნის მყარ საგარეო ენერგეტიკულ კავშირებს. ენერგეტიკაში, კერძოდ ელექტროენერგეტიკაში ამას განაპირობებს მინიმუმ შემდეგი ოთხი ფაქტორი:

1. დანახარჯების ეკონომია ელექტროენერგიის წარმოებაში

ელექტროენერგიის ექსპორტ-იმპორტი ელექტროსადგურებს საშუალებას აძლევს იმუშაონ საათობრივი დატვირთვით და ყოველწლიურად მოითხოვონ იმ ვარაუდით, რომ გამოიყენონ ელექტროენერგიის წყაროების ნაკლებად ძვირადღირებული კომბინაციები. ელექტროენერგიის ექსპორტ-იმპორტი შესაძლებლობას იძლევა, ენერგოსისტემა შეამციროს დანახარჯები ელექტროენერგიის გამომუშავებაზე ნებისმიერი 12-თვიანი პერიოდის განმავლობაში. დანახარჯების ეკონომია, საბოლოო ჯამში, გამოვლინდება უფრო დაბალ ფასებში მყიდველისათვის ან დიდ კაპიტალურ დაბანდებათა შემცირებაში, რომელიც საჭირო იქნებოდა სისტემის გაუმჯობესებისათვის. ყველა შემთხვევაში მყიდველი უნდა იყოს მომგებიან სიტუაციაში.

2. მაკროეკონომიკური უპირატესობანი

ელექტროენერგიის წარმოებაში უფრო მცირე დანახარჯები მიმწოდებელს საშუალებას აძლევს ელექტროენერგია მყიდველს მიაწოდოს ნაკლებ

ნანა სამსონია –

სტუ-ს პროფესორი

თამარ წერეთელი – დოქტორანტი

ბელა ჭანტურიძე – დოქტორანტი

ფასებში. უფრო დაბალი ფასები ელექტროენერგიაზე კი ხელს უწყობს რეგიონის ეკონომიკურ განვითარებას. ქვეყნები, რომლებსაც აქვთ უპირატესობანი ეკონომიკის სხვა სფეროებში. ასეთი საერთაშორისო ვაჭრობა ხელს უწყობს ეკონომიკურ განვითარებას. იმ შემთხვევაში თუ იმპორტული და ექსპორტული ფასები არ რეგულირდება სახელმწიფოს მიერ ხელშეწყობით გზით.

3. ენერგეტიკული სექტორის რეფორმის შესაძლებლობა

კონკურენტუნარიანი ელექტროენერგიის ბაზრის შექმნა უფრო ადვილია დიდ ქვეყნებში. რაც უფრო მეტია ელექტროენერგიის მწარმოებელი სადგურების რაოდენობა, მით მეტია სარგებლობა მომხმარებლისათვის. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია პატარა ქვეყნებისათვის, სადაც ენერგეტიკული რესურსები კონტროლდება მონოპოლიური ძალაუფლების მქონე ფირმის მიერ.

4. ევროკავშირის შიგა ბაზარში მონაწილეობის შესაძლებლობა

ექსპორტ-იმპორტის განვითარება, როგორც წესი, აჩქარებს ენერგეტიკული სექტორის რეფორმას; შედეგად ქვეყანა შეძლებს ელექტროენერგიის იმპორტ-ექსპორტს ევროკავშირის ტერიტორიაზე, ხოლო სისტემის ოპერატორები იმუშავებენ ევროპული გადაცემების სისტემის ოპერატორების წესებით და შემოღებული იქნება ურთიერთქმედების ხელსაყრელი პრინციპები.

როგორც ცნობილია, გაერთიანებულ ენერგეტიკულ სისტემებს შორის არსებობს ვაჭრობის 3 შესაძლო ფორმა.

1. იმპორტი, ექსპორტი და ტრანზიტი ქვეყნებს შორის; ამ სიტუაციაში ქვეყანას შეუძლია ელექტროენერგიის იმპორტირება არამეზობელი ქვეყნებიდან. რამდენადაც დიდია ტერიტორია, შესაძლოა იმპორტული და ექსპორტული ტრანსაქციების რაოდენობაც იმდენად დიდი იყოს. ელექტროენერგიის ნაკადების ხელშეწყობა

დარბოზრჩივი ეკონომიკის პრობლემები

ყოზად საჭიროა ერთი დიდი სინქრონული გაერთიანებული სისტემის შექმნა.

2. იმპორტ-ექსპორტული ოპერაციები მეზობელ ქვეყნებს შორის; ეს ტრანსაქციები შეიძლება განხორციელდეს მეზობელი ქვეყნების ენერგოსისტემათა შორის.

3. სინქრონული გაერთიანება ექსპორტ-იმპორტული სავაჭრო ურთიერთობების გარეშე; მეზობელი ენერგეტიკული სისტემების მაღალი გადაცემის ქსელების გაერთიანებები ხელს უწყობს სიხშირისა და ძაბვის სტაბილიზაციას და ამცირებს უშუალოდ რეზერვებსა და გაერთიანებული ენერგოსისტემების საბრუნავი რეზერვების ღირებულებას.

საგარეო ენერგეტიკული კავშირების ზემოთაღნიშნული როლი განაპირობებს ასეთი კავშირების შემდგომ განვითარებას. საბჭოთა წლებში საქართველოს მჭიდრო ენერგეტიკული კავშირები ჰქონდა, ძირითადად ყოფილ საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკებთან, მაშინ როცა საზღვარგარეთის სხვა ქვეყნებთან ასეთი ურთიერთობა გამორიცხული იყო. სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის წლებში მდგომარეობა შეიცვალა.

1990-2000 წლებში საქართველოში ელექტროენერგიის იმპორტი შემცირდა 4373,6 მლნ კვტ.სთ-დან 611,5 მლნ კვტ.სთ-მდე, ანუ 7,1 -ჯერ. ელექტროენერგია ძირითადად, რუსეთიდან შემოდის. მაგალითად, 2000 წელს ამ ქვეყნიდან მიღ-

ბულ იქნა 234 მლნ კვტ.სთ, ანუ იმპორტირებული ენერგიის საერთო რაოდენობის 38,3 %.

რაც შეეხება ამიერკავკასიის მეზობელ ქვეყნებს, აღნიშნულ წლებში ელექტროენერგიის იმპორტი სომხეთთან და აზერბაიჯანთან ინტენსიურად ხორციელდებოდა. 1993 წლიდან იგი მკვეთრად შემცირდა. შედარებით დიდი იყო ენერგიის იმპორტი აზერბაიჯანიდან, ხოლო სომხეთიდან იგი გარკვეულწილად აღდგა 1997 წლიდან. ამაში დიდი როლი ითამაშა სომხეთის ატომური ელექტროსადგურის მუშაობის განახლებამ.

2000 წლიდან საქართველოში ელექტროენერგიის იმპორტი ცვალებადი დინამიკით ხასიათდებოდა (იხ. ცხრილი 1). როგორც ცხრილის მონაცემები გვიჩვენებს, უკანასკნელი 12 წლის მანძილზე იმპორტის მოცულობა 8,2 %-ით გაიზარდა. იმპორტის მაქსიმალური დონე აღინიშნა 2005 წელს (1398,6 მლნ კვტ.სთ), მინიმალური 2010 წელს (222,1 მლნ კვტ.სთ)

საქართველოსათვის ელექტროენერგიის მთავარ იმპორტიორად კვლავ რუსეთი რჩება. ამ ქვეყნის წილი იმპორტის საერთო მოცულობაში 2000 წლის 39,0 %-დან (233,9 მლნ კვტ.სთ) 2008 წლისათვის 86,3 % -მდე გაიზარდა (560,1 მლნ კვტ.სთ). საქართველო ელექტროენერგიას ღებულობს ყველა მისი მეზობელი ქვეყნიდან. ამ მხრივ 2007-2008 წლებში გამონაკლისია სომხეთი, რომელიც ზოგიერთ წლებში რუსეთსაც კი უსწრებდა (2006 წ.), ან მეორე ადგილზე

ცხრილი 1

ელექტროენერგიის იმპორტი საქართველოში (მლნ. კვტ. სთ.)

წლები	სულ	მათ შორის			
		თურქეთიდან	აზერბაიჯანიდან	სომხეთიდან	რუსეთიდან
2000	599,5	-	-	365,6	233,9
2001	1312,7	523,0	-	224,7	565,0
2002	728,0	-	33,8	189,4	504,8
2003	1065,8	-	-	212,6	853,2
2004	1278,1	-	-	474,5	803,6
2005	1398,6	9,3	20,7	656,2	712,4
2006	777,5	106,7	19,6	185,7	465,5
2007	433,2	149	107,4	-	176,8
2008	649,0	54,3	34,6	-	560,1
2009	254,8	0,0008	31,5		223,3
2010	222,1	0,00014	10,1		211,9
2011	471,0	0,00003	23,4		447,6
2012	614,6	0,000629	97,54	0,000408	517,05

6. სამსონია, თ. ნერეთელი, ბ. ჭანტურიძე

იყო, რუსეთის შემდეგ (2005 წ.). გასული საბჭოთა წლებისგან განსხვავებით, საქართველოსათვის ელექტროენერგიის იმპორტიორი სახელმწიფო გახდა თურქეთი. 2001 წელს თურქეთიდან მიღებული იქნა 523 მლნ კვტ.სთ ელექტროენერგია, რომელიც იმპორტის საერთო მოცულობაში თითქმის 40% – შეადგენდა.

იმპორტის მოცულობა ყველა წელთან შედარებით მცირე იყო 2010 წელს. ეს ძირითადად განაპირობა ჰიდროელექტროსადგურებზე ჩატარებული სარეაბილიტაციო სამუშაოების შედეგად ქვეყნის შიგა წარმოების პოტენციალის ზრდამ. 2007 წელს 344,4 მლნ კვტ სთ-ით ნაკლები ელექტროენერგია იყო იმპორტირებული საქართველოში, ვიდრე 2006 წელს და 965,3 კვტ. სთ-ით ნაკლები, ვიდრე 2005 წელს. აზერბაიჯანიდან იმპორტს ახორციელებდა სისტემის კომერციული ოპერატორი, თურქეთიდან შპს “აჭარის ენერგოკომპანია”, ხოლო რუსეთიდან ამ ოპერაციას სამი კომპანია ასრულებდა სს „საქართველოს ელექტროსისტემა“ პარალელურ რეჟიმში მუშაობდა ესკო და სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“. არსებული რესურსული პოტენციალის პირობებში ელექტროენერგიის ექსპორტი ჯერჯერობით საქართველოში არ წარმოადგენს შემოსავლების წყაროს. იგი ძირითადად სეზონურ ხასიათს ატარებს და არც თუ იშვიათად მეზობელი ქვეყნებიდან მიღებული სეზონური რესურსის ნატ-

ურალურ ანაზღაურებას გულისხმობს.

1990-1994 წლებში საქართველოდან ექსპორტირებული ელექტროენერგიის მოცულობა თანდათან მცირდებოდა და მან 1994 წელს 1990 წლის დონეს მხოლოდ 2,7% შეადგინა. 1995 წელს საქართველოს ელექტროენერგიის ექსპორტი საერთოდ ვერ განხორციელდა. 1996 წლიდან კი იგი კვლავ აღდგა. ამ პერიოდში, როგორც ცნობილია ქვეყანა ელექტროენერგიის მწვავე დეფიციტს განიცდიდა და მისი ექსპორტი სიმბოლურ ხასიათს ატარებდა, რადგანაც მისი ძირითადი ნაწილი ელექტროენერგიის სახით (ნატურალურ მაჩვენებლებში) არსებული ვალების დაფარვას სჭირდებოდა. ექსპორტის ოდენობა შემცირდა 1990-1999 წლებში 3-ჯერ.

საქართველოდან ელექტროენერგიის ექსპორტის საქმეში დაახლოებით იგივე ტენდენცია გრძელდება. 2000 წლის შემდეგ, ხოლო 2011 წელს მან მაქსიმუმს მიაღწია (930,6 მლნ კვტ.სთ).

პირველი, რაც თვალში საცემია, 2000 წლის შემდეგ საქართველოდან სომხეთში ექსპორტის არ განხორციელებულა. როგორც მე-2 ცხრილიდან ჩანს, რუსეთი ამ სფეროშიც საქართველოსათვის ელექტროენერგიის არამარტო მსხვილი მომწოდებელია, არამედ მას მშენებლოვანი რაოდენობით გააქვს ენერგია საქართველოდანაც. ბოლო ორი წლის განმავლობაში საკმაოდ გა-

ცხრილი 2

ელექტროენერგიის ექსპორტი საქართველოდან (2000-2012 წწ.)
მლნ კვტ.სთ.

წლები	სულ	მათ შორის			
		თურქეთში	აზერბაიჯანში	სომხეთში	რუსეთში
2000	204,6	204,6	-	-	-
2001	4,4	-	-	-	4,4
2002	244,5	92,9	105,5	-	46,1
2003	231,6	-	109,8	-	121,8
2004	70,5	-	70,5	-	-
2005	121,8	101,1	20,7	-	-
2006	96,1	40,5	55,6	-	-
2007	625,4	215,6	109,6	-	300,2
2008	679,5	216,0	29,6	-	433,9
2009	749,4	182,3	21,5	19,8	525,8
2010	1524,2	303,4	14,3	89,5	1117,1
2011	930,6	218,6	5,9	117,5	588,8
2012	528,2	79,0	11,79	67,9	369,43

იზარდა ელექტროენერგიის ექსპორტი თურქეთშიც. ამ მხრივ დომინირებული მდგომარეობა უჭირავს რუსეთს.

2008 წელს ელექტროენერგიის ექსპორტი განხორციელდა: აზერბაიჯანში ესკოს მიერ, თურქეთში - შპს “ აჭარის ენერგოკომპანიის” მიერ, ხოლო რუსეთში - ესკო და სს; ენერგო-პროჯორჯიას” შემდეგი პროცენტული თანაფარობით - 44,3% (ენერგო-პროჯორჯია), 55,7% (ესკო).

როგორც ცხრილი 2-დან ჩანს, 2007 წელს ექსპორტის მოცულობა 625,4 მლნ კვტ.სთ-ს შეადგენდა. ეს ციფრი კი არემატება 2003-2006 წლებში განხორციელებული ექსპორტის ჯამურ მოცულობას. ექსპორტის წყაროების მაქსიმალურმა დივერსიფიკაციამ (აზერბაიჯანი, რუსეთი, თურქეთი), აგრეთვე მეზობელი ქვეყნების კონტრაქტორ მხარეებთან ეფექტიანი თანამშრომლობის შედეგად ხელშეკრულებების დროულად გაფორმებამ, შესაძლებლობა მისცა ქვეყანის ელექტროენერგეტიკულ სისტემას სრულად და ეფექტურად მოეხდინა ზაფხულში წარბი რესურსების მობილიზაცია. არანაკლებ მნიშვნელოვანი ფაქტორი ექსპორტის ზრდისათვის არის პესებზე (ექსპორტის ძირითად წყაროზე) გამომუშავების გაზრდა, რაც როგორც უკვე ითქვა, პირობულექტროსადგურებზე ჩატარებული სარეაბილიტაციო სამუშაოების შედეგია.

საქართველოში მდიდარი პიროენერგორესურსების არსებობა საშუალებას იძლევა, რომ ქვეყანამ მნიშვნელოვნად გაზრდის ელექტროენერგიის ექსპორტი.

ელექტროენერგიის იმპორტი საქართველოში ხორციელდება შემოდგომა-ზამთრის პერიოდში, ხოლო ექსპორტი, მეტწილად ზაფხულის თვეებში. როგორც ცნობილია ამჟამად ქვეყანა მეზობელ სახელმწიფოებს უკავშირდება შემდეგი ელექტროგადამცემი ხაზებით:

- 500 კვ “კავკასიონი” (რუსეთთან); “მუხრანი” (აზერბაიჯანთან) - მოქმედია ეგზ “კავკასიონი”, ხოლო “მუხრანი” რეაბილიტაციის პროცესშია;

- 330 კვ “გარდაბანი” (აზერბაიჯანი);

- 220 კვ “აჭარა”(თურქეთი); “ალავერდი” (სომხეთი); “სალხინო” (რუსეთი);

- 110 კვ “ჯავა” (რუსეთი); “ლაღვარი” (სომხეთი); “აშოცკი” (სომხეთი);

ელექტროენერგიის გაცვლის თვალსაზრისით ჩვენთვის განსაკუთრებით საინტერესო თურქეთის რესპუბლიკა. თურქეთის ელექტროსადგურების დადგმული სიმძლავრე 38 000 მეგავატს შეადგენს. წარმოებულ ელექტროენერგიაში (160 მილიად კვტ.სთ-ზე მეტი) თბოელექტროსადგურების წილი შეადგენს 75,5%, პიროელექტრო-

როსადგურების- 24,4 %, ხოლო ქარის ელექტროსადგურების 0,035%. აქვე აღსანიშნავია, რომ გენერაციის 43% უზრუნველყოფილი იყო იმპორტირებული ბუნებრივი გაზის გამოყენებით.

თურქეთის დამოკიდებულება იმპორტირებულ ენერგოშემცველებზე 72%-ს შეადგენს და 2020 წლისათვის შეიძლება 80%-მდე გაიზარდოს. მოთხოვნილება ელექტროენერგიაზე უახლოეს პერიოდში ყოველწლიურად გაიზრდება 6,3-8,4%-ით. ბუნებრივი გაზი იმპორტის მხრივ თურქეთის დამოკიდებულება რუსეთზე შეადგენს 65%-ს. „თურქეთის ახალი ენერგეტიკული სტრატეგიის” მიხედვით ძირითადი აქცენტები კეთდება ადგილობრივი ენერგორესურსების (ლიგნიტები, გეოტერმული, პირო და ქარის რესურსები) და აგრეთვე ატომურ ენერგეტიკაზე. საკვანძო საკითხადაა მიჩნეული ენერგოეფექტიანობის ამაღლება.

თურქეთსა და საქართველოს შორის იმპორტ-ექსპორტს თურქეთის მხრიდან ახორციელებენ: თურქეთის ელექტროენერგიის სავაჭრო და კონტრაქტირების კომპანია TETAS და კომპანია TGR ENERGY- ინტერ რაოს შვილობილი კომპანია თურქეთის რესპუბლიკაში, რომელსაც ამჟამად ჩაენაცვლა MULTIPLEX ENERGI. საქართველოსა და თურქეთს შორის მიღწეულია შეთანხმება მაღალი ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობაზე 2009-2011 წლებში, რაც ამ ქვეყანასტან 1600 მეგვტ. სიმძლავრის გაცვლის საშუალებას მოგვცემს. ოფიციალური ცნობებით, ელექტროენერგიის დეფიციტი თურქეთში 2015 წლისათვის 8 მილიად კვტ.სთ-ს მიაღწევს.

აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ თურქეთში მოხმარების პიკი ზაფხულის პერიოდს ემთხვევა, როდესაც საქართველოში არის პირორესურსის სიჭარბე და ხშირ შემთხვევაში ადგილი აქვს მის დაღვრას, ხოლო საქართველოსი მოხმარების პიკი ემთხვევა ზამთრის თვეებს. ამ დროს, როგორც მარეგულირებელ, ასევე სეზონურ სადგურებზე გამომუშავება მინიმალურია და აუცილებელია როგორც ელექტროენერგიის იმპორტი, ასევე თბოსადგურების ამოქმედება, რომლებიც ასევე იმპორტირებულ ენერგორესურსს (ბუნებრივ გაზს) იყენებენ და ელექტროენერგიის ტარიფს გაძვირების ერთ-ერთ ძირითად ძეგლად სამართავ ფაქტორს წარმოადგენს. ზემოთ აღნიშნულ კონტექსტში იგივე ჩვენთვის საინტერესოა აზერბაიჯანის, ირანის, სომხეთის და რუსეთის სამხრეთ რეგიონების ენერგობაზრები.

შავი ზღვის გადამცემი სისტემის პროექტის განხორციელებაში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ქსელზე დაშვების პირობებსა და ვადებს, ანაზღაურების სამართლიან და

კეთილგონიერულ დონეს. საკითხის ამგვარი გადაწყვეტა მნიშვნელოვანია პროექტის დამფინანსებლებისათვის, ხაზით მოსარგებლებებისათვის, ელექტროენერგიით მოვაჭრეებისათვის და შიგა გენერაციისათვის.

საქართველოს ელექტროენერგეტიკულ სექტორში გრძელვადიანი პოლიტიკის ერთერთი უმთავრესი ამოცანაა ქვეყნის ენერგეტიკული კომპლექსის ეფექტიანად ჩართვა რეგიონში ენერგიაშემცველების იმპორტ-ექსპორტისა და ტრანზიტის ოპერაციებში. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებულ აქტუალებას იძენს გადამცემა სისტემის განვითარება. ამ მიზნით გათვალისწინებულია:

- 400 კვ-იანი ეგზ-ის “მესხეთი“-ის მშენებლობა ახალციხიდან თურქეთის საზღვრამდე (34კმ);
- ქ/ს “გარდაბანი-500“-დან ახალციხემდე 500კვ ეგზ-ის “ვარძია” მშენებლობის დასრულება (188);
- ქ/ს “ზესტაფონი-500“-დან ახალციხემდე არსებული 500კვ ეგზ “ხეკარი” მშენებლობის დასრულება (59კმ);
- 500/400/220 კვ ქ/ს “ახალციხის” მშენებლო-

ბა მუდმივი დენის ჩანართის მოწყობით.

მეზობელი სახელმწიფოების ენერგეტიკულ სისტემებთან დამაკავშირებელი ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია, აგრეთვე ახალი ელექტროგადამცემი ხაზების, ქვესადგურების და მუდმივი დენის ჩანართების მშენებლობა ხელს შეუწყობს საქართველოში ელექტროენერგიის გადამცემის სისტემის სტაბილურობის ზრდას; ქვეყანაში არსებული ჰიდროენერგეტიკული რესურსების უკეთ გამოყენებას და ენერგოუსაფრთხოების უზრუნველყოფას; საქართველოდან ჭარბი ჰიდროელექტროენერგიის ექსპორტს მაღალფასიან ბაზარზე, შექმნის კარგ შესაძლებლობას რუსეთიდან და აზერბაიჯანიდან ელექტროენერგიის ტრანზიტისათვის; გაიზრდება ინტერესი და შესაძლებლობა შავი ზღვის რეგიონში ელექტროენერგიით ვაჭრობის გაფართოებისათვის, ტრანსსასაზღვრო გადაღინების განვითარებისათვის, მოწოდების დივერსიფიკაციისა და ენერგეტიკული უსაფრთხოების ამღლებისათვის; ფოკუსირება მოხდება დარგის რეგულირების სფეროში უკეთესი თანამშრომლობისათვის.

ბამოყენებული ლიტერატურა

1. ჩომახიძე დ. საქართველოს ენერგეტიკული უსაფრთხოება. თბილისი, 2003.
2. ერისთავი ელ., ჩომახიძე დ., ცინცაძე პ. ენერგეტიკის რეგულირების საფუძვლები. თბილისი, 2001, წიგნი 2.
3. სემეკის 2007-2012 წლის წლიური ანგარიშები.
4. ესკოს 2007-2012 წლების წლიური ანგარიშები.

GEORGIA'S FOREIGN RELATIONS OF ENERGY PROCESSES

NANA SAMSONIA - professor of GTU

TAMAR TSERETELI, BELA CHANTURIDZE - PhD students of GTU

A role and importance of foreign energy relations in energy-supply of the Country, among them: savings of expenses in power generation; macroeconomics advantages; possibilities of reforms of energy sector and participation in home market of European Union are described in this article. Level and dynamics of power export-import in Georgia in 2000-2012 towards the separate countries are analyzed; tendency of increase of an export and decrease of an import is revealed. Considerations, regarding improvement of electrical power relations are stated.

РАЗВИТИЕ ВНЕШНИХ СВЯЗЕЙ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ ГРУЗИИ

НАНА САМСОНИЯ - профессор ГТУ

ТАМАР ЦЕРЕТЕЛИ, БЕЛА ЧАНТУРИДЗЕ - докторанты ГТУ

В статье описывается роль и важность внешних энергетических связей в энергоснабжении страны. В том числе: экономия затрат в производстве электроэнергии; макро-экономические преимущества; реформа энергосектора и возможность участвовать на внутреннем рынке Евросоюза. Проанализирован уровень экспорта-импорта и динамика электроэнергии в Грузии по отношению к отдельным странам в 2000-2012 годах. Выявлена тенденция роста экспорта и снижения импорта. Высказаны соображения в плане улучшения энергетических связей.